

— изграждане на социалистическото общество, в строежа на новата социалистическа култура и литература — Людмил Стоянов реши да отдаде всичките си способности.

Но силите на стария свят далече не са изчезнали от лицето на земята. Те надигат глава, те готвят ново по-страшно човешко изстребление. Старият ветеран в антивоенната битка Людмил Стоянов е отново на поста си. Като подпредседател на Националния комитет за защита на мира и на Световния съвет той развива неуморна дейност за спасяване на човечеството от ужасите на атомната война. Всяка година Людмил Стоянов заседава в европейски столици наред с най-забележителните борци за мир от целия свят.

Людмил Стоянов навърши седемдесет години. Но все така млад и пълен

с градивни сили е неговият дух. Най-хубавите негови художествени произведения са наситени с оная жизнена младост, която никога не остарява, която ще облъхва душите с пролетната свежест на красотата, правдата и високата социалистическа човечност.

В душите на новите поколения, синовно привързани към родината, все ще звучи крилатият стих на Людмил Стоянов:

Без мене ти си пак велика,
ала без теб — какво съм аз?

Да, поколенията отдават и ще отдават топла признателност на доблестния борец за революционното изменение на света по пътя към комунизма — писателя и гражданина Людмил Стоянов.

МЛАДЕН ИСАЕВ

ЛАМАР

На 16 януари т. г. нашата културна общественост с уважение чествува 60-годишнината от раждането на Ламар — един толкова своеобразен поет-лирик, певец на българската природа, родното село и българо-съветската дружба.

От отпечатването на неговите първи стихове в „Млад турист“ (Русе, 1916 г.) и „Всеобщ преглед“ (1917 г.) изминаха повече от 40 години. Това беше бавен и крайно мъчителен път на развитие от модернизъм към реализъм и социалистически реализъм. След Септемврийското въстание той активно сътрудничи в сп. „Пламък“, редактирано от Гео Милев. Тук намират място редица негови антимилитаристични стихотворения, като „Война“ и цикълът „Железни икони“. Особено ценна в това отношение е поемата „Мирни размирни години“ (1928 г.). Тя е тържество не само на реализма като творчески метод на Ламар, но издава трайни идейно-художествени обобщения. В „Мирни размирни години“ той постигна много свежи лирични картини — на селската неволя, на селския пейзаж, на бита и обичаите, като не скрива и другото, главното: българския селянин го влече мирният труд на полето, а не завоюването на чужди земи. По дух той е враг на войната.

Сериозна крачка за преодоляване на някои идейно-творчески колебания от периода на редактираното от Ламар списание „Новис“ (1929—1932 г.) представлява участието му в Съюза на трудово-

борческите писатели. Създаващата се в България нова революционна обстановка подхранва у него по-друго отношение и към поезията на Владимир Маяковски и Сергей Есенин. Към големите съветски лирици той показва интерес и любов още при своите първи стъпки, но тяхното задълбочено разбиране и творческо усвояване настъпва едва сега.

Ламар се углъбява в българския език — в народните говори, в забравените думи и изрази, които съдържат много първична хубост и като образ, и като мисъл. Това чувство за богатствата на нашата реч личи в стихотворенията, които печата през 30-те години в „Щит“, „Литературен преглед“, „Пробив“, „Кормило“ и особено в сборката „Утро над родината“ (1951 г.).

Победоносното народно въстание на 9 септември 1944 г., ръководено от Комунистическата партия и подпомогнато от освободителната Съветска армия, означава и за Ламар начало на нов творчески развой. Вече като член на БКП той участва най-активно във всички мероприятия на народната власт: в Отечествена война е доброволец — командир в културната бригада и сътрудник на в. „Фронт-вак“. Тук създава множество патриотични стихове, пише поемите „Изток-Запад“ (1944 г.) и „Горан Горинов“ (1946 г.); на социалистическото строителство посвещава стихосборката „Строителни години“ (1954 г.) и поемата „Град се гради“, наре-

чена на нашия първенец — Димитровград. Цялото това творчество го изтъква като един от първите наши съвременни поети социалистически реалисти със самобитен поетичен език, образност и интонационни възможности. Ламар пее винаги със свой глас.

Последните работи на Ламар показват, че като поет той се углъбява непрекъснато в нашия нов, социалистически жи-

вот. Неговите „сонети“ са напоени с неподправено чувство на любов и възхищение от нашата природа, искрят с многоцветни багри, изпълнени нерядко с едно мъдро прозрение в света. Връзката с народа и неговите песни водят поета Ламар към творчество, оставащо здрава диря в нашата съвременна национална литература.

ХРИСТО ДУДЕВСКИ

ИЗ БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА

ИНОСКАЗАТЕЛНОСТ И ПРАВДА

В предговора към своите басни, като засяга някои особености на този литературен жанр, в който истината намира най-кратко и непосредствено въплъщение, Лафонтен казва: „Тъкмо поради тези съображения, Платон, изгонил Омир от своята република, е дал в нея твърде почетно място на Езоп. Той изказва пожелание децата да всмукват тези басни заедно с млякото; той препоръчва на кърмачките да им ги разказват; защото инак не биха могли да се приучат отрано към мъдрост и добродетел. Вместо да се ограничим да поправяме навиците си, трябва да полагаме усилия да ги направим добри, докато те са още безразлични към доброто и злото“. Тези препоръки на древния мъдрец обаче, поради настъпилата промяна в бита и съзнанието на хората, не намираха винаги достатъчен отзвук в поколенията и в някои епохи фактически се дойде до обратния резултат: без да бъде формално изгонена от републиката на изкуствата, баснята беше изтласкана на последен план и трябваше да води едно твърде лихо съществуване. Лафонтен във Франция, Лесинг в Германия, Крилов в Русия и Михайловски в България, в различни времена, при различна обстановка и с различен успех, използвайки в повечето случаи езоповския сюжетен фонд, я подхванаха, оживиха и тласнаха напред, но все пак не успяха да я изравнят по престиж с големите литературни жанрове, макар понякога да ѝ осигуряваха значителен достъп до простия читател. При всички случаи, дори когато се е радвала на значителна популярност, мълчаливо тя се е смятала рожба на непълноценно вдъхновение.

На какво се дължи това подценяване?

Както е известно, баснята е един от най-старинните литературни видове. Смята се, че тя води началото си от тотемистическите и магически представи на първобитния човек, чието необуздало въображение е възприемало света като проява на одухотворени сили. От такова съзнание са били създадени разказите за животни и специално баснята като особен повествователен вид, който съединява в себе си непосредственото и отвлеченото, нагледната проста истина с правдоподобната измислица. Поради своята предметност и простота, този вид се оказва много достъпен за първобитната душевност, получава широко разпространение и става една от важните съставки на фолклора. По-късно той е бил разработен литературно от големи творци, получавал е един или друг индивидуален белег, но кога повече, кога по-малко винаги е бил свързан с едно наивно съзнание и по същина е неотделим от устното народно творчество.

Традицията още от най-древно време е очертала много точно жанровата определеност на баснята: това е къс иносказателен разказ, който разкрива човешки характер и води до морални изводи чрез една задължителна условност — чрез повествование за животни. Този разказ, след Лафонтен предимно стихотворен, е съставен от две части: предметно изложение на случки и събития, което съдържа в себе си художественото обобщение като емоционално възприемаема непосредственост, и втора, заключителна част — нравоучението. Ще рече и по форма, и по предметно-образно съдържание баснята има ограничен обseg на търсене и сравнително ограничени възможности за въздействие. Като се при-